

9

EXEMPLA ALIQVOT
HYDROPICORVM
MEDELAEQVE RATIONES

PRAESIDE

PETRO IMMANVELE HARTMANNO,

PHIL. ET MED. DOCT. PATHOLOG. THERAP. CHEM. ET MATER. MED. PROF.

PVBL. ORDIN. ACAD. CAESAR. NAT. CVR. ET ELECTOR. MOGVNT. ER-

FVRT. SCIENT. VTIL. ITEMQVE SOCIETAT. BEROLINENS. NATVR.

SCRVTATOR. ET DVCAL. TEVTON. HELMSTAD. SODALE, ORDINIS

MEDICI H. T. DECANO

D. OCTOBRIS MDCCLXXXVII.

DOCTORIS MEDICI HONORES

RITE CAPESSVRVS

PVBLICE EXPONET

AVCTOR

GOTTLOB GVILIELMVS SCHMEER,

LAGOVIQ - NEOMARCHICVS.

TRAIECTI AD VIADRVM,
E TYPOGRAPHEO WINTERIANO.

EXEMPLA ALIQUOT
HYDROPICORVM

MEDICINAE RATIONES

FRASIBR

PETRO IMMANNUELE HARTMANNO

PHYSICUS ET CHIRURGUS
IN VNIuersitate
MEDICINAE
FRASIBR
MDCCLXXXVII

PHYSICUS ET CHIRURGUS

PHYSICUS ET CHIRURGUS

PHYSICUS ET CHIRURGUS

GOTTLOB GILBERTVS SCHMIDT

PHYSICUS ET CHIRURGUS

FRASIBR AD VINDIAM

FRASIBR AD VINDIAM

PROOEMIUM.

Non, ut edoceam lectores, sed, ut edocear a lectoribus, recte egerim in medendo, commentariolum hunc academicum edo. Neque hoc omnino a veteri academiarum instituto alienum existimo: quippe quod ab iis, qui supremam doctorum dignitatem ambiunt, eiusmodi adquiretorum in scientiis profectuum specimen exigit, in quo propria et priuata cuiuslibet candidati sollertia atque doctrina spectari debet, non aliena et velut extranea. Quod mea sint, A 2 quae

quae hic adfero, scriptionis tenuitas et non-
 dum exercitati ingenii opera satis declarabit;
 quod autem veritati quoque sint consenta-
 nea, ingenua fide testor. Qui MONROI,
 BACHERII, MILMANNI, aliorumque no-
 stra aetate virorum, qui cognoscendi curan-
 dique hydropis rationes luculentissime sunt
 persecuti, scripta legerit; qui locupletissi-
 mum *Bacherianum* auctorum, eadem in ma-
 terie versatorum, *indicem* recognouerit; qui
 insignem illum plus quam ducentarum dis-
 fertationum academicarum, idem argumen-
 tum tractantium, a solo HEFFTERO recen-
 sarum, numerum considerauerit: nae! ille
 vitio mihi non vertet, quod calamo tempe-
 rari meo, quo minus in describenda vniuer-
 sa hydropis historia, aetiologia, semiotice,
 atque therapia, generatim singulatimque
 occuparetur. Post largas enim hoc in campo
 aliorum messes mihi, quippe omnium vlti-
 mo, nihil, nisi tenue rarumque superfuit
 spicilegium: quod vt aequi bonique consu-
 latis benigniterque excipiatis, lectores, ve-
 hementer atque officiose rogo.

Histo-

§. I.

Historia hydropici prima.

Eques gregarius, quadraginta aliquot annorum; post febrim quartanam male tractatam, diaetamque incongruam, ascite laborabat. Ars futoria, quam paulo post debellatam febrim exercebat, cum situ corporis inclinato, abdomine compresso, vita sedentaria et potus defectu, ansam dederat nascenti huic malo, quod eum sexta post morbum febrilem hebdomadeprehendit. Medicamenta a chirurgo primario legionis equestris praescripta, et paracentesis abdominis sexies repetita, totiesque ad sex mensuras instituta, nihil effecerunt, et aqua, post perforationem abdominis emissa, elapso vix octiduo, abdomen, ad pristinam magnitudinem recollecta, extendebat. Absente chirurgo primario aegri huius cura mihi demandabatur. Mirum in modum abdomen turgebat, et eductio illius collectae aquae, perforatione repetita, postero die instituenda, valde necessaria mihi videbatur. Sitis aegrum vehementer vexabat, et cereuisia hordeacea, qua utebatur aeger, ad fallendam illam parum aut nil efficiebat; urinae excretio parca erat, et alui excretio mediocri indigestionem indicabat; pulsus erat magnus, vox et facies aegri bona, et vires nondum destructae, viscera, ut videbantur, adhuc integra. Post partum largum abdomen magis tendebatur, et sitis eo magis

aegrum vexabat, quo magis ipse a potu abstinere cogebatur, dum per urinam excerni nihil eo tempore poterat. Medicamentis ab aliquo tempore non erat usus. Suasu meo potum in ore, leuandae sitis causa, tenuit, et hoc tam diu continuare iussus est, usque dum aqua, abdominis perforatione, educeretur. Potus illi commendatus erat aqua pura cum pauxillo vini rubri, Pontac dicti, mixta; praeterea taleolos dissecti citri in ore teneri et succum illius expressum potui admisceri iussi. Fascia etiam abdomini circumducta resorptionem aquae stagnantis adiuuare tentabam, quae in postrema perforatione pelucida et clara fuerat. Atque hoc in accessionis meae initio dedi consilium; simul tamen permisi aegro, ut fasciam solueret, si post meum discessum asthma cum urinae suppressione forte corriperetur. Post meridiana eiusdem diei horis laetus narrabat aeger, fasciae solutionem non necessariam fuisse, et potus retentionem in ore ad fallendam sitim satis fuisse. Urinae excretio sub his circumstantiis augebatur, et asthma minus affligebat aegrum. Appetitum habebat aeger cibos acido conditos comedendi; hinc iuseculum ex aqua, pane, et vino rubro, cum succo citri et saccharo confectum, assumendum permisi. Hactenus dicta per noctem continuare iussus aeger, ne fascia, ob urinae excretionem paullo magis relaxata, dehinc vero ob abdominis molem imminutam arctius adducta, ipsum grauareret. Postero die mane laetus inueni tumorem abdominis imminutum, urinaeque excretionem ad mensuras binas promotam; hinc audacior factus, aliquot haustus commendati
 potus

potus deglutiendos permisi: quos quoque sensim forbillando deglutiuit. Diaeta erat tenuis, viribus aegri accommodata, ex carne macra, pinguedine remota, cum raphani rusticani portione quadam cocta; simulque eiusmodi carnem affatam, et succo citri pomisque coctis acidulatam, me suafore comedit. Fascia abdomini circumducta, sensim sensimque in arctius spatium adducta, vrinæ se- et excretionem optime promouit. Die octauo, cum iam abdominis tumor prorsus euauisset, extracta amara, verbi causa, trifolii fibrini, taraxaci, et cetera, in aqua menthae et liquore terrae foliatae tartari soluta, proportionata dosi porrexi; et his praemissis tandem extractum corticis peruuiani cum salibus digestiuis mixtum adhibui. His factis aeger cum sanitate in gratiam rediit, nullum morbi recursum deinde passus. Triennio post illum in seruitio militari occupatum, perfecteque inueni sanum.

§. II.

Epicripsis.

Liceat mihi super hoc casu sequentia addere. Hydrops ascites, a debilitate vasorum lymphaticorum ortum ducens, medicamentis purgantibus crebro continuatis magis intenditur, et humores serosolymphatici hinc magis attrahuntur, sanguis his orbatus crassescit et spissior redditur; hinc quoque via, qua in abdominis cauitatem restagnet, ostenditur. Aqua, his vaporibus stagnantibus, adeoque in putredinem vergentibus, et ob aërem fixum euolutum nunc elasticis impraegnata, penetrat fortassis in cauitatem

tem intestinorum; quippe musculorum abdomina-
lium renisus non tantus est, vt hunc euentum impe-
dire possit. Hac ratione lumbaris cisterna vna cum
toto mesenterio premitur; resorptio humorum im-
peditur, eidemque tantus obex ponitur, vt lente
succedat. Quibus ergo viis copia liquidorum potu-
lentorum, ob irritantem sitim assumtorum, excerni
potest? Si alioquin ad sanguinem perueniunt, in pri-
mis et secundis viis animali naturae assimilatae ple-
rumque sunt, vt illi admisceri possint: quod si
vero in primis et secundis viis haec vis deficiat, illis
mutandis impendenda, vnde illam accipient; cum
salia, ventriculi intestinorumque humores, et suc-
cus pancreaticus vel deficiunt, vel vitio laborant?
Perforatio abdominis plerumque, vt remedium pal-
liatiuum, consideratur; sed in huiusmodi exemplis
aquae sat cita euacuatio, priusquam putrescere in-
cipit, et debilitatem corporis inducit, prodest, effi-
citque, vt hoc modo medicamenta fortius et melius
operentur, atque potus assumtus ad massam sangui-
neam facilius promoueatur. Si, hac operatione
chirurgica finita, abdomen fasciis circumuoluitur,
serum sanguinis, vaporibus resolutis rarefactum, non
tanta vi affluere potest, quanta alias, debilitato et
irritato per purgantia corpore, euenire solet. Ten-
tari etiam haec circumuolutio secure potest, si hy-
drops ascites a sola debilitate ortum duxit, nec aliae
eiusdem causae grauiiores, vt scirrhusa diathesis,
steatomata, et aliae causae eiusdem farinae, atque
corruptiones adsunt. Necessaria etiam magis est
fasciarum cita atque tempestiua adplicatio, sicubi
forte

forte corpus purgantibus debilitatum est, ut vaporibus irruentibus via praecludatur. Ceterum salutare ad hæc est, cutim externam decocto hordeaceo vel perlato, vel simplici, vel vini portione quadam permixto, humectare, ut, strictis atque tensis integumentis externis denuo leuiter laxatis, transpiratio restituatur, solidisque partibus velut siccatis, musculis, glandulis, nervis, et vasis sanguiferis humores tenuiores perdit, a reparato omnium singulorumque expeditioni circuitu, reddantur. Porro de potu hydropicorum varia est disceptatio. In quibusdam hydropis speciebus necessarius est potus largus; quando nimirum excretiones non plane sunt suppressæ, et tumoris hydropici indoles humores lentescentes et glutinosos indicat. Inprimis autem tunc potus attenuantes necessarii existimantur, si ex pulsu diathesis inflammatoria cognoscitur, et respiratio celeris est, sine pectoris vel abdominis hydrope. Præter hæc, ut paucis omnia complectar, in eiusmodi hydrope vnica vel plures venæsectiones aliquando indicantur.

§. III.

Historia altera.

Vxor rustici cuiusdam, sexaginta annos nata, ob vitam laboriosam corpore sat firmo et sanitate integra gaudebat. Cum vero vitæ generi quietiori se dedisset, et diæta larga lautaque nihilo minus vteretur, sine iusta sufficientique potus copia, excepto coffeæ decocto, nec imminuendæ plethoræ per venam sectam rationem haberet: factum est exinde,

B

vt

vt sudor et pruritus corporis alias consueti profusus cessarent, et, ad haec excretionibus omnibus reliquis imminutis, sensim torpida euaderet aegra, habitumque faciei et totius corporis cachecticum contraheret, superueniente demum oedematoso pedum tumore. Hebdomadibus aliquot praeterlapsis intercus aqua colligi coepit: vnde, ingrauescente in dies tumore, orta est insignis respirationis difficultas. His malis tandem se adiungebat verus ascites, quo in difficili statu aegram meae curae traditam accepi. Pulsus deprehendi accedens durum, plenum, et lentum, sine febre; aegrotam vero mox per vices surgentem, mox lecto affixam. Symptoma maxime vrgens erat respiratio summe difficilis et anxiosa. Quam ob causam venae sectio ocyus instituta leuamen protinus attulit; quod potus tenuis hoc die commendatus adhuc magis promouit. Postero die praescripti tartarum emeticum, saccharo contritum, ea dosi et tempore cum diluentium iusta copia adhibendum, qua vim resoluentem satis abunde exercere possit. Sanguis, venaesectione emissus, post refrigerium crustam inflammatoriam, lentoris indicem, ostendebat. Biduo post tumor erat mollior, diuresis largior: qua propter tartari emetici, in aqua destillata soluti, cum aceto squillitico et syrupo de spina ceruina mixti, vsus, auctiore in dosi, ad augendas singulas excretiones audacter continuare aegrotam iussi. Tumore interim magis magisque euanescente, inter optimos excretionum successus, post octiduum morbo liberatae aegrae nihil amplius praescripti, quam remedia roborantia; sub quorum vsu vires ci-

to

to redierunt. Bis adhuc venam fecari iussi, quarum vltima minorem crustae mucosae portionem in sanguine ostendebat. Ceterum semper a venae sectione leuamen percepit haec aegra. Morbo liberata, plus, quam antea, bibens, et laboribus olim consuetis corpus suum liberaliter exercens, adhucdum sana viuit.

§. IV.

Historia tertia.

Mulier alia rustica, itidem sexaginata, tribus abhinc mensibus lente succrescente hydrope anasarca laborabat, tandem in ascitem conuerso. Quum ego aduocatus accederem, deprehendi aegram in conclauis domesticis laboribus occupatam, et, exceptis consuetis hydropis symptomatibus, adhuc satis vegetam. Cutis tumore splendido erat extensa: ceteroquin ante morbi ingressum sana fuerat haec femina. Pulsus inueni minime febrilem, nec lentum, nec debilem tardumque. Quoad valetudine vsa erat prospera, potulentorum satis quotidie assumserat, et lotii quoque excretio potus assumpti copiae rite respondebat. Nunc vero ex motus defectu, quem hydropis incommoda sua debant, vasa nonnihil flaccescere incipiebant. Haec ego obseruans, ordinavi tartarum emeticum, sufficienti aquae copia solutum, ea dosi adsumendum, vt singulae doses, grani quadrantem complexae, quavis hora per biduum propinarentur. Sex diebus elapsis, leuam inde promotam catharsin diuresis sequebatur; vnde ego commotus, singulis tantum ternis quaternisue horis pra-

cedentem tartari emetici dosin adsumi iussi, interposita simul potione ex herba stipitibusque dulcamarae atque baccis iuniperi aqua decoctis composita. Praeter haec cereuisiam meraciorem pro potu commendauit. Omnis hinc inde tumor sexto die euauit et aegrota vires deperditas, adhibitis medicamentis roborantibus, breui tempore recuperauit, pristina sanitate in integrum restituta. Sub humorum lentore, aqua extra vasa aberrans, nisi morbi incrementum metuere velis, purgantibus minime attentari debet. Resorbentia vasa humorem lentum non excipiunt, nec aduehentes arteriolae eundem ad intestinorum canalem adducere valent; vnde inflammatio in eiusmodi exemplis, vt praecedens illud erat, ob stagnantium humorum tenacitatem, facile promouetur. Potus commendandus est tenuis, licet nonnihil meracus: contra spiritiosa, motum sanguinis accelerantia, hinc exsiccantia, cane peius et angue vitanda sunt. Potus generosior, saturatior magis cereuisia, et vinum Pontac, illis conueniunt, qui sanguine tenui, fluido, aquosoque gaudent, et quibus aqua, in cavitatibus stagnans, tenuis est, et qua ex causa a virium defectu hydrops plerumque ortum ducit. Palmam inter haec praeripiunt roborantia cum diureticis mixta, si prudenter et gradatim adhibentur, euacuantibus.

§. V.

Historia quarta.

Mulier quaedam triginta aliquot annorum, magnum oedema pedum et lumborum cum aliquali abdo-

abdominis tumore contraxerat. Pulsus in hac erat debilis, toto ceteroqui corpore satis elastico et viribus pollente. Quotiescunque interdum in conclavi ambulabat, toties pulsus arteriarum post lenem hunc motum viuacior euadere solebat. Haud raro ad haec phlogoses in facie, et sensatio plena doloris in ossibus coccygis et lumbis, mulierem hanc vexabant. Ordinaui potum ex decocto hordei perlati cum succi citri pauillo, eiusdemque generis cibos, verbi caussa, fructus horraeos acidos coctos, et quae sunt reliqua, mucilagine dulci, in acidum vergente, praedita. Interne uti iussa est extracto trifolii fibrini, a liquore terrae foliatae tartari soluto. Tumor erat mollis et splendidus, et excretio urinae plane cessabat. Medicamenti dicti vsu per tres dies continuato, consului hoc super casu medicum in praxi versatissimum: cuius suasu aegrota infuso corticis peruuiiani et limaturae martis vinoso vsa est, eiusdemque, omni quadrihorio, vasculum, theae potui alias accommodatum, exhaust. Effectus expectationi optime respondit: quandoquidem tumor pedum minuebatur, diuresis augmentum capiebat, et post vsum mensurae huius infusi secundae tumor omnis euauit, excretionibus cunctis rite succedentibus. Breuiter! aegrota nunc gaudebat sanitate integra. Cum vero post triduum in transitu de huius feminae valetudine inquirerem, domesticorum cuncti oculis lacrymantibus mihi obuiam venerunt, nuntiantes: mulierem hanc in lecto inuentam mortuam; licet pridie vespertino tempore, nullis super sanitate editis querelis, cubitum iuerit. Hoc nuntio territus quodammodo, sciscitabar: an

B 3

ipfa

ipsa fortassis in diaeta praescripta errauerit? cognati praesentes responderunt: mulierem mortuam pridie mensuram dimidiam vini adusti adsumfisse, et heri cubitum itura hoc iterasse. Ex hac relatione haud improbabilis conficitur coniectura: feminam hanc, in somno ab apoplexia correptam, fatis concessisse suis.

§. VI.

Epicrisis.

Hydopes omnes, a virium defectu oriundi, requirunt successiuam illarum per roborantia restitutionem: dum sensim in medendi methodo a medicamentis lenioribus ad fortiora progredimur; praecipue si ab haemorrhagia ortum duxit hic morbus. Hydopes, in cauitate abdominis, vel in vteri cauo obuientes, a diathesi viscerum steatomatosa orti, difficilius vel prorsus non curantur. Obseruatur in eiusmodi aegris febris plerumque lentescens. In vtero hydrops, sacculis vel hydatidibus inclusus, saepe inaequales distentiones producit; a quibus intestinum rectum et vesica urinaria premuntur, earumque partium excretiones impediuntur; orificium vteri sensim aliquando attenuatur, si hydatides segmento illius interiori incumbunt. Feliciter aliquando eiusmodi hydatides punctim perfodiuntur; vnde haud raro pressio intestini recti et vesicae, resistentia remota, cessat, atque excretiones restituntur.

§. VIII.

§. VII.

Historia quinta.

Succedat nunc alia mulier, quatuor supra quadraginta annos nata, illo tempore iam nouem per menses catameniorum obstructionem passa. Vterus, sensim sensimque inde distentus, grauiditatem et pressione sua versus intestinum rectum valde molesta aegrotae plurimum officiebat. Vrinae excretio successiue minuebatur, et sensatio dolorifica in ossis sacri locis binas has excretiones plurimum retardabat. Namque vrina tantum guttatim effluebat, et excretio alui nunquam sine positu corporis prono, in abdomen inclinante, ad haec pressione digitorum adiuta, eueniebat. His malis permota aegrota abstinuit prorsus ab esu ciborum solidorum omnium, solaque comestione iusculorum tenuium vitam miserrimam sustentauit. Somniculosa quidem erat aegra, sed dolorum constans cruciatus veruit, somni frui dulcedine. In hoc deplorato rerum statu, per nouem menses, haud interrupta serie, graduque atrocis morbi haud mutato persistente, febris lenta superueniens vires aegrotae adeo enormiter exhauriebat, vt ipsum loquelaes usum debilitas summa impediret. Anxie interim saltem lenimen, si non auxilium, me rogabat aegra. Triste erat negotium, cum perpendere, a nullo artis auxilio ipsam subleuatam iri. Rite ponderatis omnibus in eam incidi cogitationem, fortassisne prior medicus, cuius curae se mandauerat aegra, errauerit? Facili enim errore existimari potuit,
in-

infantem et fitum illius praeternaturalem causam esse huius mali. Inquirendo, et digiti ope explorando, inueniebam introitum intestini recti tam arcte compressum, ut maximo nisu opus fuerit ad resistantiam superandam. Cum vero haec resistantia mollior esset, quam ut infantem praesentem indicare posset: hydatides causam huius malae sensationis esse, protinus quidem iudicaui; sed sine apertione orificii vteri interni nullam curationis viam animo potui concipere, qua malum hoc depelleretur. Inunctionibus saltem et fomentationibus adhibitis tantum effeci, quantum potui, ut vesiculae istae destruerentur, et hoc facto vtraque, tam lotii, quam fecum aluinarum excretio restitueretur. Quamuis catheteris adplicatione non amplius opus esset, digitum tamen, cuius ope qualitatem orificii vteri internam explorare adnitebar, nondum extraxeram, cum satis distincte exitum effluuiumque aquae ex vtero sensi, immo, dum omnia accurate exploro, ope digiti varie moti, citra segmentum vteri inferius se offerebat apertura hydatidis, in qua aqua tam diu inclusa latuerat. Libere haec in vtero pendens nulla pressione comprimi poterat: hinc, quoniam pro diuerso corporis situ quaquaversum fluctuare poterat, causa quoque fuisse videtur difficultioris excretionis, tam lotii, quam fecum aluinarum. Reliquae hydatides ope syringae, tubulo adaptato instructae, perforatae sunt, eo successu, ut aqua stagnans omnis efflueret; quo facto adplicatione fasciarum conuenientium vteri contractionem naturalem promouit. Aqua effluens coloris erat ex flauo viridescens, male olens, trium mensurarum quantitate.

titate. Mirum, quantum gauisa sit miserrima aegrotata, quae post tam longam moram tandem aliquando poterat somno recreari dulcissimo. Expergefacta deinde omnia mala haectenus tolerata diserta oratione narrabat, et cibos nutrientes poscebat. Refocillabatur carne assata, cum pauxillo vini puri; quo haectenus aqua mixto subinde vsa erat. Quatuor dierum spatium opus fuit, anteaquam vires quomodocunque restaurari poterant: his vero praeterlapsis spes melior luculentiorque sanitatis integerrime recuperandae affulsit. Pulsus nunc erat liberior, animus hilarior, et excretiones statui sano conuenienter succedebant, somnoque fruebatur sat largo, vires restaurante. Iniectiones in vterum continuebantur ex decocto florum sambuci, chamomillae vulgaris et liquamine myrrhae; post cuius vsum malus aquae effluentis foetor pedetentim tandem penitus cessauit. Postquam haec erant peracta, ipsa aegra, de sanitate integra nunc satis certa atque secura, sua sponte narrauit: balneatorem quendam, quem vocari iusserat, herniosam ipsam declarasse, et herniae curandae causa, ope bacilli linteis circumuoluti et vi intrusi, in loco affecto summos ipsi excitasse dolores. Post breue tempus, sanitate optima gaudens, angina inflammatoria pessimi generis, quam cynanchen nominant, est correpta, ex cuius diris tormentis, deglutitione plane impedita, ob virium defectum, diem obiit supremum.

C

§. VIII.

§. VIII. *Epicrifs.*

Si aqua membranis inclusa deprehenditur, vitia esse solent medicamenta diuretica viгаudentia. Si viscerum obstructions aut infarctus in causa sunt, ope tartari emetici, et aliis eiusdem generis medicamentis, saepe feliciter resoluntur. In his autem exemplis purgantia, si vasa resorbentia mucosae obducta sunt, plerumque ob debilitatem aegrorum inde ortam nocent, aut saltem ipsam hydropem non tollunt. Si humores arthritici vel venerei cum hydropis causis efficientibus complicantur, medicamentis, quae exposuimus, antihydricis cum fructu adiungitur decoctum dulcamarae, vel eius extractum. Vegetabile hoc saponatum amaricans dulce acrimoniam eximie minuit, eandemque inuoluit, inuertit, abstergit et excernit, et, dum in minima vascula glandularum et viscerum penetrat, humores acres corrigit. Femina, per sex annos arthritidem perpeffa, huius ope restituta est: vt ipse ex mea obseruatione noui. Eadem praestantissima dulcamara in cancris vlceribus faucium, condylomatibus, et maculis venereis, binos homines, itemque alios duo gonorrhoea maligna laborantes admirabili efficacitate adiuuit. Sed nimis diffusa foret oratio, et fortassis superuacanea, si haec omnia, quae dulcamara praestat, persequi vellem. Quandoquidem nuperi quidam medici doctissimis et inter hos ipse optimus PRAESES *) peculiaribus commen-

*) In *Dissert. Solanum dulcamaram non esse exanthorandum*, defensa hic a D. D. KÜHN, 1779. itemque in adiecto *Programmate*

mentariis publice editis saluberrimos harum stiptum effectus ex instituto luculenter descripserunt. Praeferunt inter alia dulcamara, si virium praestantiam spectes, ipsi radici Senega; cui adserto et ego lubenter adplaudo, experientia edoctus. Sed huic disputationi nunc finem impono: quae si lectoribus non displicuerit, alio tempore, si deus vitam et vires concedet, observationes meas cum lectore beneuolo communicare non intermittam.

§. IX.

Confectaria quaedam disceptanda.

Interim, ut fit disputandi facilius opportunitas, colligam hac ex dissertatione quaedam confectaria, quae primo intuitu facillime in disceptationem contentionemque venire possunt. Sunt autem sequentia. *Primo*, in nonnullis hydropicis vena non solum sine damno secatur, sed etiam secari debet; *tum* iisdem larga diluentium potio rarius nocet, quam prodest; *porro* antimonialia eximiam vim resolventem in hydrope praestant; *deinde* contra haud raro purgantia damnum inferunt; *tum* fasciae tumoribus hydropicis circumiectae saepe numero aegros mirifice alleuant; *denique* paracentesis tempestive satis institui in hydrope oportet; *postremo* hydropis initiis mature occurrere debet medicus, alias
hic

de Solani Dulcamarae φαρμακολογία Pliniana. Dissertationem deinde in vernaculam linguam conuertit et hinc inde auxit praedictus D. D. KÜHN, ediditque Vratislaviae 1785.

hic morbus facile euadit insanabilis. Rectissime enim iam olim cecinit, non ut vates, sed ut prudens perspicaxque medicus:

Crescit indulgens sibi dirus hydrops.

HORATIUS.

✓

01 A 6631

ULB Halle

3

004 931 246

EXEMPLA ALIQVOT
HYDROPICORVM
MEDELAEQVE RATIONES

9

PRAESIDE

PETRO IMMANVELE HARTMANNO,

PHIL. ET MED. DOCT. PATHOLOG. THERAP. CHEM. ET MATER. MED. PROF.
PVBL. ORDIN. ACAD. CAESAR. NAT. CVR. ET ELECTOR. MOGVNT. ER-
FRVT. SCIENT. VTIL. ITEMQVE SOCIETAT. BEROLINENS. NATVR.
SCRVTATOR. ET DVCAL. TEVTON. HELMSTAD. SODALE, ORDINIS
MEDICI H. T. DECANO

D. OCTOBRIS MDCCLXXXVII.
DOCTORIS MEDICI HONORES
RITE CAPESSVRVS

PVBlice EXPONET

AVCTOR

GOTTLOB GVILIELMVS SCHMEER,

LACOVIQ - NEOMARCHICVS.

TRAIECTI AD VIADRVM,
E TYPOGRAPHEO WINTERIANO.

